Europos Parlamentas
2019-2024

Užsienio reikalų komitetas

2023/2105(INI)

22.9.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Europos Parlamento vaidmens ir jo parlamentinės diplomatijos ES užsienio ir saugumo politikoje
(2023/2105(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėjas: Jordi Solé

TURINYS

Psl.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 3

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl Europos Parlamento vaidmens ir jo parlamentinės diplomatijos ES užsienio ir saugumo politikoje
(2023/2105(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties 14 straipsnio 1 dalį ir 36 straipsnį,

– atsižvelgdamas į 2010 m. liepos 20 d. Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimą dėl politinės atskaitomybės,

– atsižvelgdamas į 2016 m. birželio 28 d. Tarybos išvadas, kuriomis patvirtinama ataskaita „Bendra vizija, bendri veiksmai: stipresnė Europa. Visuotinė Europos Sąjungos užsienio ir saugumo politikos strategija“,

– atsižvelgdamas į 2020 m. kovo 25 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „2020–2024 m. ES žmogaus teisių ir demokratijos veiksmų planas“ (JOIN(2020)0005),

– atsižvelgdamas į dokumentą „Saugumo ir gynybos strateginis kelrodis – Europos Sąjungai, kuri gina savo piliečius, vertybes bei interesus ir prisideda prie tarptautinės taikos ir saugumo“, priimtą 2022 m. kovo 24 d.,

– atsižvelgdamas į 2010 m. liepos 26 d. Tarybos sprendimą 2010/427/ES, kuriuo nustatoma Europos išorės veiksmų tarnybos struktūra ir veikimas[1],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. kovo 15 d. rekomendaciją Tarybai ir Komisijos pirmininkės pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl EIVT veikimo apžvalgos ir stipresnio ES vaidmens pasaulyje[2],

– atsižvelgdamas į 2019 m. kovo 12 d. rezoliuciją dėl ES pajėgumų konfliktų prevencijos ir tarpininkavimo srityje stiprinimo[3],

– atsižvelgdamas į savo 2023 m. rugsėjo 13 d. sprendimą dėl Parlamento darbo tvarkos taisyklių pakeitimų, kuriais siekiama stiprinti sąžiningumą, nepriklausomumą ir atskaitomybę[4],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A9-0000/2023),

[1] OL L 201, 2010 8 3, p. 30.
[2] Priimti tekstai, P9_TA(2023)0077.
[3] OL C 23, 2021 1 21, p. 16.
[4] Priimti tekstai, P9_TA(2023)0316.

A. kadangi pagal Europos Sąjungos sutarties 36 straipsnį reikalaujama, kad Komisijos pirmininko pavaduotojas ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis reguliariai konsultuotųsi su Parlamentu dėl pagrindinių bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) aspektų ir pasirinkimų ir informuotų Parlamentą apie politikos pokyčius;

B. kadangi Parlamentas tikrina ir aptaria ES išorės reikalų eigą, visų pirma vykdydamas Užsienio reikalų komiteto ir dviejų jo pakomitečių – Žmogaus teisių ir saugumo ir Gynybos – darbą, taip pat per savo Tarptautinės prekybos ir Vystymosi komitetus;

C. kadangi parlamentinė diplomatija gali padėti siekti ES tikslų ir skatinti ES vertybes ir politiką, taip sukurti pridėtinę vertę skatinant nuoseklesnius ir nuoseklesnius ES išorės veiksmus;

D. kadangi Parlamentas nuolat bendradarbiauja su renkamaisiais pareigūnais ir diplomatais, taip pat pilietinės visuomenės atstovais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais iš ES nepriklausančių šalių ir daugiašalių institucijų, visų pirma vykdydamas savo delegacijų ir komitetų darbą, be kita ko, rengdamas klausymus ir vizitus į tas šalis;

E. kadangi Europos Parlamentas turi ryšių biurus (EPLO) už ES ribų – Niujorke, Adis Abeboje ir Džakartoje, neskaitant Londono ir Vašingtono;

Atsirandanti parlamentinė diplomatija

1. palankiai vertina didėjantį Parlamento vaidmenį ES išorės veiksmų srityje, palaipsniui pereinant nuo šiek tiek nežymios prie esminės, suderinant teisėkūros, biudžeto ir tikrinimo įgaliojimus su įvairiomis bendradarbiavimo su ES nepriklausančių šalių ir visuomenių formomis;

2. pabrėžia ypatingą parlamentinės diplomatijos vaidmenį ir vertę papildant ir stiprinant ES užsienio ir saugumo politikos matomumą ir poveikį kartu su Europos išorės veiksmų tarnyba (EIVT), Komisija ir valstybių narių diplomatinėmis tarnybomis;

3. apgailestauja dėl to, kad, nepaisant išskirtinio Parlamento indėlio siekiant ES užsienio politikos tikslų, Komisija, Taryba ir EIVT dar turi Parlamentą visapusiškai pripažinti kaip neatsiejamą veikėją įgyvendinant Europos komandos principą;

4. todėl mano, kad Parlamentas turi daug neišnaudotų galimybių toliau plėtoti savo diplomatinį vaidmenį ir prisidėti siekiant ES užsienio politikos tikslų;

Parlamentinės diplomatijos įrankiai, priemonės ir vertybės

5. atkreipia dėmesį į konkretų, dinamišką ir viešą Parlamento indėlį į ES užsienio ir saugumo politiką vykdant išorės reikalų srityje dirbančių komitetų darbą, kuris prisideda prie santykių su ES nepriklausančiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis;

6. pažymi, kad, bendrai prižiūrint Užsienio reikalų komitetui, nuolatinės delegacijos papildo komitetų darbą sukurdamos reguliarų ir nuolatinį politinio dialogo su ES nepriklausančiomis šalimis forumą, be kita ko, pasitelkiant jungtines parlamentines institucijas ir daugiašales asamblėjas;

7. pabrėžia, kad nuolatinės delegacijos atlieka svarbų Parlamento ir jo partnerių visame pasaulyje tarpininko vaidmenį, nes jos palengvina sąveiką, diskutuoja dėl bendro intereso pozicijų ir politikos, taip pat išklauso partnerių nuomones ir perduoda jas kompetentingiems Parlamento organams;

8. mano, kad oficialios Parlamento komandiruotės už ES ribų yra neatsiejama ES išorės politikos dalis, todėl jas turi visapusiškai remti ES delegacijos;

9. mano, kad Parlamento vykdomas politinis dialogas su vyriausybiniais, parlamentiniais ir pilietinės visuomenės veikėjais visame pasaulyje padeda propaguoti ES požiūrį ir vertybes apie pasaulinius standartus tokiose srityse kaip diplomatija klimato ir energetikos srityse, junglumas, dirbtinis intelektas ir skaitmeninė bei technologijų politika;

10. pabrėžia, kad Parlamentas yra nuosekliai pasiryžęs žmogaus teises ir demokratiją laikyti ES išorės veiksmų pagrindu ir būti pagrindiniu forumu, kuriame būtų išgirstas ir sustiprintas pilietinės visuomenės ir demokratinių veikėjų iš viso pasaulio balsas;

11. pabrėžia Parlamento paramos demokratijai programų svarbą ir unikalų pobūdį;

Parlamento indėlis į ES užsienio ir saugumo politiką

12. mano, kad kita Parlamento kadencija ir būsimos Komisijos suformavimas turėtų suteikti galimybę stiprinti Parlamento, EIVT ir Komisijos, įskaitant ES delegacijas, tarpinstitucinių santykių sistemą, siekiant sustiprinti parlamentinę diplomatiją ir ES išorės veiksmų priemonių rinkinį;

13. ypač ragina stiprinti Parlamento vykdomą darbo pagal ES užsienio ir saugumo politiką priežiūrą didinant EIVT ir Komisijos išorės tarnybų atskaitomybę ir skaidrumą;

14. ragina Komisiją, Tarybą ir valstybes nares iš tikrųjų įtraukti Parlamentą į strateginės svarbos klausimų, susijusių su ES užsienio reikalais, įgyvendinimą ir tikrinimą, taip pat į išorės finansavimo priemonių tikrinimą;

15. primygtinai reikalauja užtikrinti Parlamento teisę gauti informaciją BUSP klausimais pagal ES sutarties 36 straipsnį; atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad svarbu kuo greičiau užbaigti 2002 m. lapkričio 20 d. Tarpinstitucinio susitarimo tarp Europos Parlamento ir Tarybos dėl galimybės Europos Parlamentui susipažinti su neskelbtina Tarybos informacija saugumo ir gynybos politikos srityje atnaujinimą[5];

16. pabrėžia, kad Parlamento priežiūros funkcija ir įgaliojimai stebėti derybas dėl tarptautinių susitarimų ir jų įgyvendinimą suteikia jam itin svarbų vaidmenį formuojant Sąjungos bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis ir jos bendrus veiksmus tarptautinėje arenoje;

17. primygtinai reikalauja, kad visuose pagrindiniuose Komisijos ir Tarybos priimtuose strateginiuose politikos dokumentuose, susijusiuose su ES išorės politikos vykdymu, būtų numatytas Parlamento vaidmuo;

[5] OL C 298, 2002 11 30, p. 1.

18. ragina toliau stiprinti Parlamento santykius su valstybių narių nacionaliniais parlamentais, nes tai yra institucijos, gerai pasirengusios palaikyti ryšius su valstybių narių vykdomąja valdžia;

19. mano, kad Parlamentui tenka išskirtinis vaidmuo priartinant ES užsienio politiką prie ES piliečių, visų pirma bendradarbiaujant su subnacionaliniais subjektais, pvz., regioninėmis vyriausybėmis ir parlamentais;

20. mano, kad atsižvelgiant į blogėjančią padėtį pagarbos žmogaus teisėms ir demokratijai srityje visame pasaulyje, Parlamentas turi atlikti ypatingą vaidmenį padėdamas demokratiškai išrinktiems parlamentams visame pasaulyje įtvirtinti savo institucinį vaidmenį ir vidaus darbo metodus;

21. pabrėžia ypatingą Parlamento vaidmenį padedant šalims partnerėms, ypač plėtros šalims, stiprinti jų vaidmenį stojimo į ES procese;

22. pakartoja savo raginimą stiprinti ES institucinius konfliktų prevencijos ir tarpininkavimo pajėgumus ir mano, kad Parlamentas gali teikti ekspertines žinias ir svariai prisidėti per savo organus ir veiksmus šioje srityje;

23. pabrėžia, kad platus tarpparlamentinis tinklas, kurį Parlamentas sukūrė per savo nuolatines delegacijas, yra pagrindinė priemonė aptarti ir koordinuoti pozicijas su tarptautiniais partneriais daugiašaliuose forumuose, pvz., susijusias su JT rezoliucijomis, diplomatija klimato kaitos srityje ar pozicijomis G20, taip pat paaiškinti ES ketinimus partneriams ir reklamuoti jos veiksmus;

Europos komanda: Parlamentas kaip užsienio politikos partneris

24. mano, kad nors Parlamentas turėtų išlaikyti visišką savarankiškumą įgyvendindamas savo išorės politikos darbotvarkę, bendri Parlamento ir Komisijos bei Tarybos atstovų ad hoc vizitai ir pareiškimai, susiję su pagrindiniais pokyčiais ES nepriklausančiose šalyse, yra perspektyvi sritis Europos komandos metodui įgyvendinti;

25. pabrėžia, kad rinkimų stebėjimas yra sritis, kurioje Parlamento ir EIVT bendradarbiavimas yra labiausiai struktūrizuotas, nes abi institucijos vykdo rinkimų stebėjimo veiklą, kuri yra glaudžiai tarpusavyje integruota keliais būdais;

26. pakartoja savo raginimą strategiškiau koordinuoti ES institucijų veiksmus, susijusius su skubiais individualiais žmogaus teisių gynėjų atvejais; yra įsitikinęs, kad parlamentinė diplomatija gali būti veiksmingas ir papildomas mechanizmas bendradarbiavimui su ne ES šalimis tokiais atvejais;

27. primygtinai ragina kiekvieną ES delegaciją viešinti Parlamento darbą, susijusį su priimančiąja šalimi, be kita ko, vietos kalba savo interneto svetainėje, ir imtis tolesnių veiksmų su vietos valdžios institucijomis ir pilietinės visuomenės grupėmis;

°

° °

28. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.